

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Розглянуто проблеми розвитку підприємств споживчої кооперації на основі використання їх інформаційного та інноваційного потенціалу. Окреслено перелік проблем, що потребують вирішення під час формування інформаційного та інноваційного потенціалу кооперативних підприємств. Виокремлено чинники формування інформаційного та інноваційного потенціалу розвитку та ефективного функціонування підприємств споживчої кооперації (виробничі, техніко-технологічні, організаційні, екологічні, соціально-економічні). Представлено розподіл внутрішніх та зовнішніх чинників на стимулятори та дестимулятори. Враховуючи мету дослідження, висвітлено особливості розвитку підприємств споживчої кооперації на основі використання їх інформаційного та інноваційного потенціалу. Запропоновано концептуальну схему управління інформаційним та інноваційним потенціалом розвитку та ефективного функціонування кооперативних підприємств. Подальші дослідження повинні бути орієнтовані на формування системи показників оцінювання ефективності використання інформаційного та інноваційного потенціалу кооперативних підприємств, впливу рівня їх розвитку та використання на розвиток підприємств.

Ключові слова: інформаційний потенціал підприємства, інноваційний потенціал підприємства, формування інформаційного та інноваційного потенціалу, чинники формування, використання інформаційного та інноваційного потенціалу, управління інформаційним та інноваційним потенціалом.

Миценко Наталья, Мишук Андрей

РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЯ НА БАЗЕ ИНФОРМАЦИОННОГО И ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА

Рассмотрены проблемы развития предприятий потребительской кооперации на основе использования

информационного и инновационного потенциала. Определен перечень проблем, требующих решения при формировании информационного и инновационного потенциала кооперативных предприятий. Выделены факторы формирования информационного и инновационного потенциала развития и эффективного функционирования предприятий потребительской кооперации (производственные, технико-технологические, организационные, экологические, социально-экономические). Представлено распределение внутренних и внешних факторов на стимуляторы и дестимуляторы. Учитывая цель исследования, освещены особенности развития предприятий потребительской кооперации на базе использования информационного и инновационного потенциала. Предложено концептуальную схему управления информационным и инновационным потенциалом развития и эффективного функционирования кооперативных предприятий. Дальнейшие исследования должны быть ориентированы на формирование системы показателей оценки эффективности использования информационного и инновационного потенциала кооперативных предприятий, влияния уровня их развития и использования на развитие предприятий.

Ключевые слова: информационный потенциал предприятия, инновационный потенциал предприятия, формирование информационного и инновационного потенциала, факторы формирования, использование информационного и инновационного потенциала, управление информационным и инновационным потенциалом.

Mitsenko Natalia, Mishchuk Andrii

ENTERPRISE DEVELOPMENT ON THE INFORMATION AND INNOVATION POTENTIAL BASIS

Examined the problems of consumer cooperation enterprises development on the basis of their information and innovation potential. Outlined a list of problems to be solved during the formation of information and innovation potential of cooperative enterprises. Determined factors of the information and innovation potential forming and consumer cooperation enterprises effective functioning (manufacturing, technic-

technological, organizational, environmental, social-economic). Shown the distribution of internal and external factors on stimulators and destimulators. Considering the purpose of the study, the peculiarities of consumer cooperation enterprises through the use of information and innovation potential are lightened. A conceptual diagram of information and innovation potential development management and cooperative enterprises effective functioning is proposed. Further research should focus on the formation of a system of indicators evaluating the effectiveness of the cooperative enterprises information and innovation potential use, the impact of their development and use in the enterprises development.

Keywords: enterprise information potential, the innovative potential of the enterprise, formation of information and innovation potential, factors of formation, information and innovation potential usage, information and innovation potential management.

Постановка проблеми. В умовах швидкого розвитку науки і техніки, з одного боку, та, виходячи із загальновизнаного постулату економічної науки «про обмеженість виробничих ресурсів (в кожний конкретний момент) та необмеженість потреб», з іншого, вирішальну роль в розвитку підприємств вчені відводять інформаційному та інноваційному потенціалу. Як зазначають Н. Шпак та Н. Дулиба, «...інформацію в сучасному суспільстві слід розглядати як стратегічний ресурс, який допомагає економити інші види наявних ресурсів, а процес інформатизації – як фактор, покликаний забезпечити пришвидшення процесів виробництва, підвищити продуктивність праці та виявити інноваційні пропозиції» [9, с. 311]. В умовах переходу до постінформаційної цивілізації саме в інформації (знаннях) вбачають інноваційну основу розвитку підприємств.

Актуальність формування інформаційного та інноваційного потенціалу розвитку підприємств споживчої кооперації зумовлена стратегічною важливістю діяльності цих суб'єктів щодо насичення сільського споживчого ринку продукцією та вирішенням проблеми продовольчої безпеки. Відповідно виникає необхідність розробки наукових підходів та механізму розвитку кооперативних підприємств на основі формування та ефективного використання їх інформаційного та інноваційного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагому роль для вивчення зазначеної проблеми мають праці з дослідження

економічного потенціалу підприємств та його видів І. Ансоффа, М. Байє, О. Березіна [1], В. Гальперіна, В. Герасимчука, П. Друкера, С. Ігнат'єва, С. Іщук, В. Карюка [3], М. Кондратьєва, Н. Краснокутської, Є. Лапіна, М. Мескона, В. Моргунова, Е. Попова, Ф. Хедоурі, С. Чимшита [7] та інших вчених. Деякі аспекти стосовно інформаційного та інноваційного потенціалу розглядали Ж. Говоруха [2], Ю. Коваленко [4], Н. Чорна [8], Н. Шпак, Н. Дулиба [9] та ін. Разом з тим, питання формування та використання інформаційного та інноваційного потенціалу як основи стійкого розвитку кооперативних підприємств залишаються поза увагою дослідників.

Мета статті – розкрити особливості розвитку підприємств споживчої кооперації на основі використання їх інформаційного та інноваційного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування та ефективне використання інформаційного та інноваційного потенціалу кооперативних підприємств як основи їх розвитку в сучасних умовах передбачає вирішення таких проблем:

1. вибір раціональних стратегій і пріоритетів розвитку інформаційного та інноваційного потенціалу в усіх сферах діяльності підприємств;

2. координація дій менеджменту кооперативних підприємств з метою розробки комплексного підходу до вирішення завдань їх інноваційного розвитку, ефективного функціонування, забезпечення конкурентоспроможності;

3. концентрація ресурсного потенціалу підприємств на пріоритетних напрямках розвитку діяльності, впровадження сучасних досягнень та інноваційних процесів з метою підвищення попиту на продукцію, залучення вільного капіталу до фінансування проектів з переозброєння та модернізації техніко-технологічної бази виробництва;

4. збереження і розвиток виробничо-технологічного потенціалу підприємств споживчої кооперації, його використання для підтримки сучасного технологічного рівня і переходу до більш досконалих технологій;

5. запровадження системи сертифікації єдиного циклу виробництва продукції, враховуючи міжнародні і національні стандарти;

6. забезпечення сприятливих економічних і фінансових умов для активізації інформаційного та інноваційного потенціалу розвитку кооперативних підприємств.

При цьому формування інформаційного та інноваційного потенціалу підприємств споживчої кооперації відбувається під впливом виробничих, техніко-технологічних, організаційних, екологічних та соціально-економічних чинників (табл. 1).

Таблиця 1

Чинники формування інформаційного та інноваційного потенціалу розвитку та ефективного функціонування підприємств споживчої кооперації

Чинники	Характеристика
Виробничі	- удосконалення структури виробництва продукції; - формування раціональної асортиментної політики; - оптимізація витрат виробництва (собівартості продукції) й обігу; - запровадження стандартів якості продукції;
Техніко-технологічні	- модернізація та технічне переозброєння виробництва; - запровадження комплексної механізації та автоматизації; - впровадження прогресивних технологій виробництва продукції; - здійснення капіталовкладень у споруди, будівлі, обладнання, що підвищує продуктивність праці та якість продукції;
Організаційні	- удосконалення економічних відносин між кооперативними підприємствами та їх контрагентами; - покращення системи управління діяльністю підприємств; - розробка та реалізація комплексних цільових програм щодо забезпечення інноваційного розвитку підприємств;
Екологічні	- впровадження природоохоронних заходів; - стимулювання виробництва екологічно безпечної продукції; - утилізація відходів виробництва;
Соціально-економічні	- розробка і запровадження ефективної мотиваційної політики; - формування соціальної відповідальності кооперативних підприємств на сільських територіях; - розвиток маркетингової діяльності підприємств; - розробка гнучкої цінової політики; - підвищення конкурентоспроможності продукції тощо.

У сучасних умовах виникають процеси, які сприяють або стримують розвиток інформаційного та інноваційного потенціалу об'єктів та суб'єктів господарювання. Дослідження чинників, що сприяють та стримують розвиток інформаційного та інноваційного потенціалу підприємств споживчої кооперації (табл. 2) виявило, що внутрішніми чинниками-стимуляторами розвитку інформаційного та інноваційного потенціалу кооперативних підприємств є наявність висококваліфікованого персоналу та науково-технічного потенціалу. До внутрішніх чинників-дестимуляторів нами віднесені слабкість науково-технічної бази підприємств та відсутність матеріальних стимулів. До зовнішніх чинників-стимуляторів розвитку інформаційного та інноваційного потенціалу досліджуваних підприємств належать розвиток конкуренції та інноваційної інфраструктури; зовнішніми чинниками-дестимуляторами є відсутність джерел фінансування наукових та інноваційних розробок, недосконалість законодавчої бази з питань інформаційної та інноваційної діяльності тощо.

Таблиця 2

Внутрішні і зовнішні чинники сприяння та стримування формування інформаційного та інноваційного потенціалу розвитку та ефективного функціонування підприємств споживчої кооперації

Внутрішні чинники	Зовнішні чинники
<i>Сприяють розвитку</i>	<i>Сприяють розвитку</i>
Наявність техніко-технологічної бази виробництва та можливість залучення фінансових ресурсів	Глобалізація економіки, розвиток конкуренції товарів та товаровиробників
Готовність до змін та запровадження нововведень, можливість підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу	Законодавчі заходи, що заохочують інноваційну діяльність, забезпечують охорону об'єктів інтелектуальної власності
Наявність науково-технічного потенціалу та кваліфікованого персоналу	Розвиток інноваційної інфраструктури
Розвиток умов творчої праці	Міжнародна науково-технічна кооперація
<i>Стримують розвиток</i>	<i>Стримують розвиток</i>
Слабкість матеріально-технічної та наукової бази	Недостатня кількість та різноманітність джерел фінансування
Недостатня орієнтація підприємств споживчої кооперації на інноваційну діяльність	Ускладнення науково-дослідних розробок
Опір змінам під час впровадження інновацій та нововведень	Низький науково-інноваційний потенціал держави
Орієнтація на усталені ринки та короткотермінову окупність	Недостатність міжнародного науково-технічного співробітництва
Відсутність матеріальних стимулів	Недосконалість законодавчої бази з питань інформаційної та інноваційної діяльності
Домінування інтересів існуючого виробництва	Відплив наукових кадрів

Розробка і впровадження наукових положень та інноваційних рішень у процесі функціонування кооперативних підприємств потребує розгляду специфічних особливостей їх розвитку у результаті ефективного використання інформаційного та інноваційного потенціалу (рис. 1). Так, внаслідок активізації інформаційного та інноваційного потенціалу підприємства матимуть можливість використовувати високоякісну сировину для заготівель і подальшої переробки, розширити товарний асортимент та забезпечити диверсифікацію виробництва продукції, збільшити обсяги виробництва і реалізації готової продукції, забезпечити розвиток каналів розподілу продукції, поглибити спеціалізацію і кооперування виробництва, ефективно формувати власні та залучати зовнішні інвестиційні ресурси для впровадження результатів наукових досліджень та інноваційних процесів у різні сфери діяльності, забезпечити конкурентні переваги шляхом застосування інноваційних підходів у діяльності підприємств споживчої кооперації, що позитивно вплине на їх економічний розвиток.

Рис. 1. Особливості функціонування і розвитку підприємств споживчої кооперації на основі використання інформаційного та інноваційного потенціалу

Відзначимо, що важливого значення у процесі формування та використання інноваційного потенціалу набуває інформаційний потенціал – система сформованих знань (перетвореної інформації), що можуть використовуватися як фактор виробництва. З цією метою підприємства мають створювати інформаційно-аналітичні бази з надання різного роду інформації: з наявності способів і методів інноваційного розвитку підприємств; довідкового практичного матеріалу діяльності суб'єктів господарювання, які активно впроваджують результати наукових досліджень та інноваційні проекти; статистичних даних щодо аналізу стану інноваційного потенціалу, науково-методичної бази; з надання спеціальної наукової літератури тощо.

Наголосимо, що Департамент інформаційних технологій Укркоопспілки спільно з провідними компаніями у сфері ІТ-технологій здійснює оновлення системи кооперативних інформаційних технологій. Основне завдання – розробка корпоративної інформаційної системи, що передбачає створення єдиних інформаційних технологій, які об'єднуватимуть інформаційні ресурси підприємств споживчої кооперації. Для оперативного прийняття управлінських рішень на всіх рівнях системи споживчої кооперації розроблено інформаційно-аналітичну систему «Укоопінформ». Вона дозволяє кожній ланці кооперативної системи бачити на карті України актуальну кооперативну структуру, географічне розташування об'єктів нерухомого майна з відображенням необхідних характеристик, проводити порівняльний аналіз показників фінансово-господарської діяльності, визначати потенційних суб'єктів інтеграції.

Значним досягненням у споживчій кооперації України, що позитивно впливає на інформаційний та інноваційний потенціал кооперативних підприємств, є розробка та реалізація «Програми інформатизації споживчої кооперації України на 2011-2015 рр.» [6], яка покликана сприяти удосконаленню та розвитку інформаційних технологій. Основними об'єктами автоматизації інформаційних процесів на період, що розглядається Програмою, є: роздрібна торгівля (сучасні маркети, торговельно-роздрібні підприємства та магазини повсякденного попиту); оптова торгівля (оптові бази, розподільчі склади); оптово-роздрібна торгівля (оптово-роздрібні

об'єднання, оптові бази та мережі маркетів, об'єднаних в єдину технологічну систему); оптова торгівля з терміналів (великі міжобласні оптові підприємства з постачання окремих видів товарів на оптові бази та розподільчі склади); ресторанне господарство (заклади ресторанного господарства); ринкова торгівля (кооперативні ринки, об'єднання ринків); виробництво хлібобулочних продуктів, ковбасних та консервованих виробів (хлібозаводи, хлібокомбіinati); надання послуг з автотранспортних перевезень (автопідприємства споживспілок); надання послуг у готельному господарстві; надання послуг в автоматизації обліково-розрахункових інформаційних процесів; навчання студентів із засвоєнням навичок експлуатації комп'ютерних УКС-проектів [там же]. У межах Програми було передбачено створення і розвиток корпоративних інформаційно-комп'ютерних технологій споживчої кооперації України, що можуть забезпечити інформатизацією усі напрями діяльності кооперативних підприємств.

Крім цього, важливим завданням є створення власної інформаційної бази системи, яка акумулюватиме дані інноваційних, інвестиційних та наукових проектних розробок, які впроваджуються підприємствами споживчої кооперації у різних регіонах України. Це дозволить визначати з-поміж них найбільш вдалі та прибуткові, рекомендувати їх для впровадження кооперативним підприємствам і, як наслідок, максимально зберегти їх науковий, інноваційний, інформаційно-технологічний, організаційний, кадровий потенціал та забезпечити ефективне їх використання досліджуваними підприємствами у власній господарській діяльності.

В контексті формуванні інформаційного потенціалу кооперативних підприємств важлива роль належить системі контролю подальшого розвитку процесу інформатизації усієї системи споживчої кооперації. З цією метою має бути створений відповідний підрозділ, який би здійснював управління (моніторинг, координацію, контроль ефективності) інформаційною мережею споживчої кооперації, а також регламентацію процедур взаємодії між учасниками цієї мережі. Для підприємств споживчої кооперації це означає своєчасне отримання будь-якої наукової, інноваційної та іншої інформації щодо умов діяльності, ринкового середовища, інноваційних продуктів та технологічних інновацій для прийняття ефективних управлінських рішень.

Реалізація Програми інформатизації споживчої кооперації України на 2011-2015 рр. забезпечить: створення єдиної організаційної структури інформаційної мережі системи споживчої кооперації України; створення інтегрованих баз даних (нерухомого майна підприємств споживчої кооперації; реєстру членів споживчих товариств; товарних ресурсів споживчої кооперації; несистемних виробників та постачальників окремих груп товарів); створення типових проектів автоматизованого управління бізнес-процесами; створення єдиної інформаційно-аналітичної системи аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів споживчої кооперації; впровадження типових комп'ютерних проектів у споживчих товариствах, споживспілках, підприємствах та організаціях системи; забезпечення максимального використання корпоративних інформаційних технологій у системі споживчої кооперації України; застосування Web-технологій в інформаційній інфраструктурі системи споживчої кооперації; забезпечення оперативного аналізу і прийняття управлінських рішень на усіх рівнях управління споживчої кооперації засобами сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій тощо [6]. Вважаємо, що ці напрями реалізації Програми позитивно вплинуть на підвищення ефективності функціонування підприємств споживчої кооперації.

Надзвичайно актуальним у сучасних умовах є забезпечення безпеки наукової та інноваційної інформації підприємств споживчої кооперації, що супроводжується наступними заходами: контроль за діями персоналу структурних підрозділів підприємств щодо їх професійних обов'язків, пов'язаних із збереженням, поширенням і передачею інформації про суб'єкти господарювання і господарську діяльність; розроблення, використання та удосконалення засобів захисту інформації та методів контролю ефективності таких засобів, підвищення надійності спеціального програмного забезпечення; зміцнення механізму правового регулювання відносин у сфері охорони інтелектуальної власності; розроблення та впровадження системи страхування інформаційних ризиків тощо.

Будь-який організаційно-економічний процес потребує належного управління. Концептуальна схема управління інформаційним та інноваційним потенціалом розвитку та ефективного функціонування кооперативних підприємств представлена на рис. 2.

Рис. 2. Управління інформаційним та інноваційним потенціалом розвитку та ефективного функціонування підприємства споживчої кооперації

При цьому управління інформаційним та інноваційним потенціалом передбачає формування відповідної стратегії розвитку та ефективного функціонування кооперативних підприємств за рахунок формування фінансових джерел, мотиваційних та економічних інструментів, інформаційного середовища, що у цілому дозволяє запровадити результати наукових досліджень, забезпечити інноваційний розвиток виробництва та підвищити конкурентоспроможність суб'єктів господарювання споживчої кооперації.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Використання інформаційного та інноваційного потенціалу кооперативних підприємств дозволяє здійснювати своєчасне оновлення та модернізацію техніко-технологічної бази шляхом впровадження інноваційних технологій для заготівлі і переробки сировини, виробництва продукції; забезпечити розвиток організаційно-економічних відносин контрагентів; удосконалити систему управління технологічними процесами і стимулювання до підвищення якості продукції; удосконалити виробничу та соціальну інфраструктуру; забезпечити розвиток організаційних форм і каналів реалізації продукції; покращити інвестиційне забезпечення відтворювальних процесів; поліпшити екологічні умови провадження діяльності. Подальших досліджень вимагає формування системи показників оцінювання ефективності використання інформаційного та інноваційного потенціалу підприємств, впливу рівня розвитку інформаційного та інноваційного потенціалу на розвиток кооперативних підприємств.

Література

1. Березін О. В. Теорія і практика забезпечення ефективного використання потенціалу торговельних підприємств : моногр. / О. В. Березін, Ю. В. Карпенко. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2012. – 204 с.
2. Говоруха Ж. А. Питання розвитку інноваційної діяльності підприємств України / Ж. А. Говоруха // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 8. – С. 107–110.
3. Карюк В. І. Методичний підхід до оцінювання інноваційного потенціалу промислових підприємств / В. І. Карюк // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 5. – С. 176-182.

4. Коваленко Ю. О. Інформаційний ресурс у контексті теорії факторів виробництва / Ю. О. Коваленко // Економіка промисловості. – 2011. – № 4. – С. 148-152.

5. Лукьянов В. И. Развитие инновационных форм производственной кооперации в системе формируемых региональных торговых сетей «КООП» [Электронный ресурс] / В. И. Лукьянов // Российское предпринимательство. – 2008. – № 11. – Вып. 2 (123). – С. 37-42. – Режим доступа : <http://www.creativeconomy.ru/articles/12694/>

6. Програма інформатизації споживчої кооперації України на 2011-2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukspro.com.ua>

7. Чимшит С. І. Управління потенціалом складних соціально-економічних систем : моногр. / С. І. Чимшит. – Дніпропетровськ : ДУЕП, 2008. – 362 с.

8. Чорна Н. Пріоритетні напрямки інноваційного розвитку харчової промисловості у контексті забезпечення продовольчої безпеки держави / Н. Чорна // Вісник економічної науки України. – 2012. – № 2. – С. 177-179.

9. Шпак Н. О. Сутність та складові інформаційного забезпечення систем управління підприємством / Н. О. Шпак, Н. Г. Дулиба // Науковий вісник : зб. наук.-техн. праць. – Львів : НЛТУУ, 2012. – Вип. 22.7. – С. 307-315.

1. Berezin O. V. Teoriya i praktyka zabezpechennya efektyvnoho vykorystannya potentsialu torhovel'nykh pidpryyemstv : monohr. / O. V. Berezin, Yu. V. Karpenko. – Poltava : InterHrafika, 2012. – 204 s.

2. Hovorukha Zh. A. Pytannya rozvytku innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstv Ukrayiny /

Zh. A. Hovorukha // Aktual'ni problemy ekonomiky. – 2010. – # 8. – S. 107–110.

3. Karyuk V. I. Metodychnyy pidkhid do otsinyuvannya innovatsiynoho potentsialu promyslovykh pidpryyemstv / V. I. Karyuk // Aktual'ni problemy ekonomiky. – 2012. – # 5. – S. 176-182.

4. Kovalenko Yu. O. Informatsiynyy resurs u konteksti teorii faktoriv vyrobnytstva / Yu. O. Kovalenko // Ekonomika promyslovosti. – 2011. – # 4. – S. 148-152.

5. Luk'yanov V. Y. Razvytye ynnovatsyonnykh form proyzvodstvennoy kooperatsyy v systeme formyuemykh rehyonal'nykh

torhovyykh setey «KOOP» [Elektronnyy resurs] / V. Y. Luk'yanov // Rossiyskoe predprynimatel'stvo. – 2008. – # 11. – Вып. 2 (123). –

С. 37-42. – Rezhym dostupa : <http://www.creativeconomy.ru/articles/12694/>

6. Prohrama informatyzatsiyi spozhyvchoyi kooperatsiyi Ukrayiny na 2011-2015 rr. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ukspro.com.ua>

7. Chymshyt S. I. Upravlinnya potentsialom skladnykh sotsial'no-ekonomichnykh system : monohr. / S. I. Chymshyt. – Dnipropetrovs'k : DUEP, 2008. – 362 s.

8. Chorna N. Priorytetni napryamky innovatsiynoho rozvytku kharchovoyi promyslovosti u konteksti zabezpechennya prodovol'choyi bezpeky derzhavy / N. Chorna // Visnyk ekonomichnoyi nauky Ukrayiny. – 2012. – # 2. – S. 177-179.

9. Shpak N. O. Sutnist' ta skladovi informatsiynoho zabezpechennya system upravlinnya pidpryyemstvom / N. O. Shpak, N. H. Dulyba // Naukovyy visnyk : zb. nauk.-tekhn. prats'. – L'viv : NLTUU, 2012. – Вып. 22.7. – S. 307-315.

***Рецензент:** Васильців Т. Г., д.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів і кредиту Львівської комерційної академії.*

22.03.2016

УДК 338.48:332.152(477.74)

Михайлюк Олена

АНАЛІЗ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО, КУЛЬТУРНОГО І ЕКОЛОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті висвітлюються питання розвитку природно-ресурсного, культурного і екологічного потенціалів Одеської області. Наводяться статистичні дані та проводиться їх аналіз на прикладі України, Одеської області та її адміністративних районів. Визначається місце Одеської області у природному, культурному, екологічному потенціалах країни за питомою вагою та рейтинговими показниками. Характеризуються позитивні і негативні сторони.